

POSTANOWIENIE

Dnia 21 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z powództwa D. P.
przeciwko Aresztowi Śledczemu w N.
o ustalenie istnienia stosunku pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 kwietnia 2016 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w T.
z dnia 22 stycznia 2016 r., sygn. akt III Pa [...],

1. uchyla zaskarżone postanowienie,

**2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 120 (sto
dwadzieścia) złotych tytułem kosztów pomocy prawnej w
postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w T.
postanowieniem z dnia 22 stycznia 2016 r. odrzucił, wniesioną przez powoda D. P.
od wyroku tego Sądu z dnia 17 grudnia 2014 r., skargę kasacyjną „w zakresie
roszczenia o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez
pracy”.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Okręgowy wyjaśnił, że Sąd Rejonowy w S. wyrokiem z dnia 29 września 2014 r. oddalił powództwo o ustalenie istnienia stosunku pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy w kwocie 16.000 zł, sprecyzowane przez powoda w trakcie jego zeznań na rozprawie w dniu 17 września 2014 r.

W dniu 4 listopada 2014 r. powód złożył apelację od tego wyroku, zaskarżając oddalenie powództwa. Treść apelacji odnosiła się jednak jedynie do roszczenia o ustalenie istnienia stosunku pracy. Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie przeciwko Aresztowi Śledczemu w N. o ustalenie istnienia stosunku pracy oddalił zaś tę apelację.

W dniu 20 marca 2015 r. wpłynęła skarga kasacyjna powoda, w której zaskarżył on wyrok Sądu Okręgowego w części oddalającej apelację. We wnioskach skargi powód wnosił o uchylenie wyroków i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie wyroków i orzeczenie co do istoty sprawy, przez ustalenie istnienia stosunku pracy i zasądzenie wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. Jako wartość przedmiotu zaskarżenia wskazał 16.000 zł.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 19 listopada 2015 r. zwrócił Sądowi Okręgowemu skargę kasacyjną powoda w celu usunięcia braków formalnych.

Na wezwanie Sądu pełnomocnik powoda w piśmie procesowym z dnia 29 grudnia 2015 r. sprecyzował, że skarga kasacyjna dotyczy wszystkich trzech roszczeń objętych pozwem, tj.: ustalenia istnienia stosunku pracy, przywrócenia do pracy i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. Uzupełniając braki formalne skargi, określił z kolei wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 44.836 zł, która stanowi sumę wynagrodzenia powoda w okresie jednego roku w wysokości 28.836 zł i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy – 16.000 zł.

Sąd Okręgowy wyjaśnił w związku z tym, że skarga kasacyjna przysługuje od prawomocnego wyroku wydanego przez Sąd drugiej instancji. Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r. Sąd drugiej instancji rozstrzygnął natomiast jedynie o roszczeniu ustalenia istnienia stosunku pracy i w tym zakresie może przedstawić skargę kasacyjną Sądowi Najwyższemu. Nie wyrokował natomiast ani o żądaniu przywrócenia do pracy, ani też zasądzenia wynagrodzenia za czas pozostawania

bez pracy. Co do tych roszczeń skarga kasacyjna jest więc niedopuszczalna. Dlatego, powołując się na regulację art. 398² § 2 k.p.c., Sąd Okręgowy postanowił jak w sentencji swojego orzeczenia.

Powód D. P. wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w T. z dnia 22 stycznia 2016 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie art. 398² § 2 k.p.c. Żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko, żalący się podkreślił, że w toku postępowania sądowego rozpatrywane były wszystkie roszczenia, których powód w żaden sposób nie ograniczał, jak też nie zmieniał.

Zdaniem żalącego się, niezrozumiałe jest również powołanie przez Sąd Okręgowy art. 398² § 2 k.p.c. jako podstawy prawnej orzeczenia o częściowym odrzuceniu skargi kasacyjnej. Sprawa, którą wniósł powód, nie dotyczy bowiem żadnego z przypadków określonych w tym przepisie. Sąd drugiej instancji nie wskazał zaś konkretnego punktu i rodzaju sprawy, do których zakwalifikował roszczenia powoda. W związku z powyższym częściowe odrzucenie skargi kasacyjnej oparte na powołanym przepisie prawa jest bezpodstawne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Wstępnie Sąd Najwyższy przypomina, iż powód wniósł do Sądu Rejonowego w S. pozew, w którym sformułował trzy roszczenia: o ustalenie istnienia stosunku pracy, o przywrócenie do pracy oraz o wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy i w toku postępowania nie cofnął powództwa w odniesieniu do żadnego z tych roszczeń w sposób przewidziany w art. 203 k.p.c. w związku z art. 469 k.p.c. Można oczywiście przyjąć, że dwa pierwsze z wymienionych roszczeń mają wobec siebie charakter przemienny (na zasadzie alternatywy rozłącznej). Ewentualne ustalenie przez Sąd *meriti* istnienia stosunku pracy powoduje bowiem, że żądanie przywrócenia do pracy, stanowiące konsekwencję uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, staje się w istocie bezprzedmiotowe (upada). Może jednakże

przekształcić się w roszczenie o dopuszczenie do pracy. Podobnie bezprzedmiotowe stanie się roszczenie o ustalenie istnienia stosunku pracy w sytuacji, w której Sąd orzeknie o przywróceniu do pracy, powodującym reaktywację tego stosunku. Z każdym z wymienionych roszczeń może być jednak z całą pewnością połączone roszczenie o zapłatę odpowiedniego wynagrodzenia. O tym, z jakim roszczeniem (roszczeniami) występuje powód, decydują okoliczności faktyczne przytoczone w pozwie. One też przesądzą o zakresie wyrokowania, który w przypadku spraw z zakresu prawa pracy musi dodatkowo uwzględniać regulację art. 477¹ k.p.c.

Sąd pierwszej instancji, orzekając o roszczeniach zgłoszonych przez żalącego się, w punkcie I wyroku z dnia 29 września 2014 r. oddalił powództwo (w całości). Poza tym rozstrzygnięciem (oraz orzeczeniem o kosztach postępowania zawartym w punkcie II) wyrok Sądu Rejonowego nie zawiera innych rozstrzygnięć. W szczególności, nie odnosi się do sugerowanego w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia „sprecyzowania” przez powoda jego powództwa, które w przypadku rezygnacji z części roszczeń i cofnięcia pozwu w tym zakresie powinno spowodować częściowe umorzenie postępowania. Należy więc uznać, że oddalenie przez Sąd Rejonowy powództwa oznacza oddalenie wszystkich roszczeń sformułowanych w pozwie. Lektura pisemnych motywów wyroku Sądu pierwszej instancji nie dostarcza zresztą w tym względzie jakichkolwiek wskazówek, które przemawiałyby za innym stanowiskiem, na przykład za pominięciem w wyroku któregoś z roszczeń, co wymagałoby od powoda zgłoszenia, na podstawie art. 351 § 1 k.p.c., wniosku o uzupełnienie tego wyroku. Przeciwnie, z motywów tych wynika jednoznacznie, jaki był zakres przedmiotowy roszczeń powoda będących przedmiotem oceny Sądu oraz że były to owe trzy wymienione wyżej roszczenia.

Żalący się, z kolei, wniósł apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji, w której zaskarżył ten wyrok w punkcie I, używając następującego sformułowania: „zaskarżam w części wyrok tj. punkt I (oddalenie powództwa) Sądu Rejonowego w S. z dnia 29 września 2014 r.”. Nie sprecyzował przy tym dodatkowo zakresu zaskarżenia, a we wnioskach domagał się tylko zmiany lub uchylecia zaskarżonego wyroku, nie określając zakresu tych rozstrzygnięć. W uzasadnieniu apelacji odniósł się zaś do ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji oraz do dokonanej przez

ten Sąd oceny prawnej. Tym samym, na etapie postępowania apelacyjnego jego przedmiotem musiały być nadal wszystkie roszczenia sformułowane w pozwie.

Zdaniem Sądu Najwyższego, również sposób ujęcia przedmiotu sprawy w komparycji wyroku Sądu drugiej instancji, na co powołuje się Sąd Okręgowy, niczego w tym względzie nie przesądza. O zakresie rozstrzygnięcia decyduje bowiem podstawa faktyczna powództwa i materiał procesowy sprawy, a następnie zakres zaskarżenia określony w apelacji.

W przedstawionej sytuacji pogląd Sądu Okręgowego, że apelacja powoda dotyczyła jedynie roszczenia o ustalenie istnienia stosunku pracy, podobnie jak stanowisko, że Sąd drugiej instancji wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r. rozstrzygnął jedynie o roszczeniu ustalenia istnienia stosunku pracy i nie wyrokował o żądaniu przywrócenia do pracy ani też o zasądzeniu wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, jest bezpodstawne. Oczywiście mogłoby tak być, ale – co już wyżej zostało podniesione – stosowne rozważania Sądu pierwszej lub drugiej instancji musiałyby dotyczyć tych kwestii i je rozstrzygać. Wówczas żalący się mógłby, na podstawie art. 351 § 1 k.p.c., domagać się uzupełnienia wyroku i dopiero gdyby tego nie uczynił, można by uznać, iż wyrok nie obejmuje całości roszczenia i w części nieobjętej nim środek zaskarżenia tego wyroku podlegałby odrzuceniu jako dotyczący nieistniejącej części orzeczenia.

Podsumowując, Sąd Najwyższy uznaje zatem, że skarga kasacyjna żalącego się może odnosić się do wszystkich objętych pozwem roszczeń, a przyjęcie przez Sąd drugiej instancji odmiennej oceny jest nieuprawnione.

Za słuszny uznaje Sąd Najwyższy również zarzut naruszenia art. 398² § 2 k.p.c., ponieważ przepis ten reguluje zupełnie inną materię, określając rodzaje spraw, w których skarga kasacyjna jest niedopuszczalna bez względu na oznaczoną w nich wartość przedmiotu zaskarżenia.

Niezależnie od powyższych argumentów Sąd Najwyższy zwraca także uwagę, że stanowisko prezentowane w motywach zaskarżonego wyroku w ogóle nie uwzględnia treści postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2015 r., III PK 53/15. Choć bowiem Sąd Okręgowy sygnalizuje, iż takie postanowienie zapadło oraz że na jego podstawie skarga kasacyjna powoda została zwrócona w celu usunięcia braków formalnych, to jednak zupełnie pomija, iż Sąd Najwyższy

przyjął w wymienionym postanowieniu, że przyczyną zwrotu skargi jest potrzeba usunięcia jej braków w zakresie prawidłowego oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia oraz ustalenia właściwej opłaty, albowiem „skarżący dochodził trzech roszczeń: ustalenia istnienia stosunku pracy, przywrócenia do pracy i wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, w związku z czym wartość przedmiotu zaskarżenia powinna być ustalona na podstawie art. 23¹ k.p.c. w związku z art. 21 k.p.c.”. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2015 r. determinowało więc dalsze postępowanie Sądu drugiej instancji jedynie w zakresie prawidłowego oznaczenia w skardze kasacyjnej powoda wartości przedmiotu zaskarżenia, a nie w zakresie dopuszczalności tej skargi. Kontrola prawidłowości sposobu oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia przez pełnomocnika powoda powinna więc ograniczyć się do ewentualnego jej sprawdzenia i samodzielnego ustalenia w trybie przewidzianym w art. 25 § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 3 k.p.c. i art. 398⁶ § 1 k.p.c.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., w odniesieniu do kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 pkt 2 i § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490), Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.